

บทสรุปผู้บริหาร

เครือข่ายคุณค่าเชิงพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เป็นเครือข่ายประเภทธุรกิจที่เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายที่สมัครใจจำนวน 5 เครือข่าย ในปี 2548 อันประกอบด้วย เครือข่ายรวบรวมข้าวโพด เครือข่ายข้าวปลอดภัย เครือข่ายโคเนื้อ เครือข่ายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครือข่ายสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.พิษณุโลก จำกัด (สกต.พิษณุโลก) การดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่ายดังกล่าวนี้ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.พิษณุโลก จำกัด (สกต.พิษณุโลก) ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายและศูนย์การประสานงานและข้อมูลกับสมาชิกวิสาหกิจเพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาสมาชิกบางส่วนมีความสัมพันธ์และกิจกรรมที่ดีต่อกัน ติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีบางส่วนที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมซึ่งกันและกันได้ จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุจูงใจให้ทีมวิจัยจังหวัดพิษณุโลกมีความประสงค์ที่จะศึกษาว่า ทำอย่างไรจึงจะต่อยอดเครือข่ายคุณค่าไปในกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์อื่นในจังหวัดพิษณุโลก ควบคู่ไปกับการศึกษาตัวแบบการพัฒนาจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำสหกรณ์ในการร่วมมือกันบนหลักการสหกรณ์ เพื่อหนุนเสริมการดำเนินงานของเครือข่ายให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วม โดยมีคำถามวิจัย 2 คำถาม คือ (1) แนวทางการขยายเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต.เป็นแกนนำ บนหลักการของ “เครือข่ายคุณค่า” ควรเป็นอย่างไร และ (2) เครื่องมือสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือบนหลักการสหกรณ์ แก่ผู้นำสหกรณ์ควรเป็นอย่างไร วัตถุประสงค์ในการวิจัยมี 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อต่อยอดเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต.เป็นแกนนำ บนหลักการของ “เครือข่ายคุณค่า” และ (2) เพื่อสังเคราะห์ตัวแบบสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำองค์กรบนหลักการสหกรณ์

ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย ได้แก่ (1) การจัดการความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง (2) การต่อยอดเครือข่ายคุณค่าตามแผนดำเนินการ (3) การดำเนินการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือในกลุ่มผู้นำที่เป็นภาคีเครือข่าย (4) การจัดทำรายงานความก้าวหน้า (5) การติดตามประเมินผลผู้นำที่ผ่านกระบวนการ (6) การติดตามประเมินผลการเชื่อมโยงเครือข่าย/การดำเนินงานเครือข่าย/การสังเคราะห์ตัวแบบ และ (7) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา

เครือข่ายที่เกิดขึ้นเป็นเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่รวมตัวกันในแนวราบ ใน 2 ลักษณะ คือ (1) กลุ่ม/องค์กร สหกรณ์ที่มีลักษณะกิจกรรมแบบเดียวกันร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ได้แก่ เครือข่าย

ข้าวโพด เครื่องขยายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องขยายโคเนื้อ เครื่องขยายสหกรณ์ เครื่องขยายข้าว ปลอดภัย และบ้านคอนม่วง โดยเครื่องขยายรวบรวมข้าวโพด ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ 7 กลุ่ม สมาชิก จำนวน 141 คน มีวิสัยทัศน์ว่า เป็นแหล่งข้าวโพดคุณภาพดี วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการ เป็นหนี้ในระบบ และช่วยเหลือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการผลิต รวบรวม ขายและระบบการขนส่งข้าวโพด ภารกิจ คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ถ่ายทอด และช่วยเหลือกันเกี่ยวกับข้าวโพด เครื่องขยายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ภาติประกอบด้วยกลุ่ม/องค์กร จำนวน 12 กลุ่ม สมาชิก 193 คน ในพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง พิษณุโลก เนินมะปราง วังทอง บางกระทุ่ม นครไทย วัดโบสถ์ และพรหมพิราม วัตถุประสงค์เพื่อ ซื้อขายวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในราคาที่เป็นธรรม มีภารกิจในการซื้อและต่อรองราคาวัสดุอุปกรณ์ การเกษตรในราคาที่เป็นธรรมต่อสมาชิก และ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับการภาวะการ ตลาดของปุ๋ย ราคาปุ๋ย ปัญหาปุ๋ยปลอม เครื่องขยายโคเนื้อเป็นเครื่องขยายเชิงพื้นที่ที่รวมตัวกันใน แนวราบ ภาติประกอบด้วยกลุ่ม/องค์กร จำนวน 5 กลุ่ม สมาชิก จำนวน 79 คน ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอบางกระทุ่มชาติตระการ นครไทย เนินมะปราง และวังทอง เพื่อช่วยเหลือซึ่ง กันและกันในด้านความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคให้มีคุณภาพ ผลิตและการตลาดโคเนื้อ และเพิ่มช่องทางการตลาด ภารกิจ ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใน ด้านความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคให้มีคุณภาพผลิตและ การตลาดโคเนื้อ และเพิ่มช่องทางการตลาด เครื่องขยายข้าวปลอดภัย สมาชิก 1 กลุ่ม จำนวน 20 คน คือ กลุ่มข้าวปลอดภัยบ้านคอนทอง ตำบลคอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก เพื่อรวบรวมข้าวให้กับ โรงสี สกต. พิษณุโลก มีภารกิจในการรวบรวมข้าวให้กับโรงสี สกต. พิษณุโลก และแลกเปลี่ยน ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพันธุ์ข้าว เครื่องขยายสหกรณ์ ภาติประกอบด้วยสหกรณ์ 7 แห่ง สมาชิก จำนวน 14,202 คน ในพื้นที่ 6 อำเภอ ประกอบด้วย สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด อำเภอเมืองพิษณุโลก สหกรณ์การเกษตรวัดโบสถ์ จำกัด อำเภовัดโบสถ์ สหกรณ์นิคมวังทอง จำกัด อำเภอวังทอง สหกรณ์การเกษตรวังทอง จำกัด อำเภอวังทอง สหกรณ์การเกษตรเนินมะปราง จำกัด อำเภอ เนินมะปราง สหกรณ์การเกษตรนิคมบางระกำ จำกัด อำเภอบางระกำ สหกรณ์การเกษตรนครไทย จำกัดอำเภอนครไทย เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับดำเนินธุรกิจ และแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินการสหกรณ์ ภารกิจ ได้แก่ (1) ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับดำเนินธุรกิจวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร ชุบน้ำยาไล่จาน ชักผ้า เอนกประสงค์ วิทยากรสอนการทำน้ายาต่าง ๆ ข่าวสาร สอร์โมนสังข์ทอง และน้ำมัน (2) แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินการสหกรณ์

เครื่องขยายที่มีลักษณะกิจกรรมต่างกันร่วมมือกันเป็นเครื่องขยายในระดับจังหวัด ได้แก่ เครื่องขยายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 5 เครื่องขยาย และ 1 หมู่บ้าน คือ เครื่องขยายรวบรวม ข้าวโพด ธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร โคเนื้อ ข้าวปลอดภัย สหกรณ์ และบ้านคอนม่วง โดยมี

ส.ก.ต. พิษณุโลก เป็นแม่ข่ายในการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นเครือข่ายที่มีคุณค่าทางธุรกิจและสังคม ซึ่งคุณค่าทางธุรกิจ หมายถึง การเชื่อมโยงธุรกิจเพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน และคุณค่าทางสังคม หมายถึง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นภาคีธุรกิจร่วมกัน ภารกิจ ได้แก่ (1) แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการผลิต รักษา และรวบรวมข้าวโพด วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ข้าว โค (2) ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการผลิต รักษา และรวบรวมข้าวโพด วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ข้าว โค เนื้อ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ได้แก่ (1) การพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการผลิต รักษา และรวบรวมข้าวโพด วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ข้าว โค (2) ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการผลิต รักษา และรวบรวมข้าวโพด วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ข้าว โค (3) การจัดทำทะเบียนข้อมูลของกลุ่ม/องค์กร สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก (4) การจัดทำข้อสภาพความต้องการรับการสนับสนุนจาก สกต.พิษณุโลก รายได้ (เพิ่มขึ้น) นวัตกรรมที่เกิดขึ้น ได้แก่ (1) ส.ก.ต.พิษณุโลก มีการสร้างแบรนด์ปุยของตนเอง (2) มีการทำข้อตกลงความร่วมมือธุรกิจน้ำมันระหว่างสหกรณ์วัดจันทร์ สหกรณ์การเกษตรนครไทย สหกรณ์นิคมบางระกำ สหกรณ์วังทอง ถือว่าเป็นความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (3) การยกระดับภาพลักษณ์ของ สกต.ในสายตาสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กรอื่น ในฐานะสหกรณ์ที่ทำหน้าที่การตลาดที่เชื่อมโยงธุรกิจเพื่อประโยชน์ร่วมกันของภาคีพันธมิตร อันจะก่อให้เกิดพลังความร่วมมือในวงกว้าง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก ชุมชน สังคมมากขึ้น (4) การสร้างพลังอำนาจการต่อรองในการทำธุรกิจด้านการตลาดของเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต. เป็นแกนนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์กลับสู่สมาชิก ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่ดีที่จะขยายผลไปสู่จังหวัดอื่น โดยมีจังหวัดที่มาศึกษาดูงานการดำเนินงานของ สกต.พิษณุโลก ในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมา จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ สกต. จังหวัดสุโขทัย นครสวรรค์ พิจิตร อุตรดิตถ์ อุทัยธานี เชียงใหม่ ลำปาง กำแพงเพชร ตาก เพชรบูรณ์

กระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำองค์กรบนหลักการสหกรณ์ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แก่ (1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย (2) จัดเวทีสำรวจข้อมูล พร้อมทั้งอภิปรายสิ่งที่ปัญหาและความต้องการร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจตรงกัน (3) ร่วมประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจโดยนำปัญหาของกลุ่มขึ้นมาปรึกษา พูดคุย แล้วหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน (4) สร้างการมีส่วนร่วมในการคิด และตัดสินใจร่วมกัน โดยกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์เป็นผู้ตัดสินใจ ทีมวิจัยเป็นผู้ให้ข้อมูล (5) ติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ (6) เป็นผู้จัดการสถานการณ์และเป็นสื่อกลางให้ผู้นำกลุ่ม/สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสพูดคุย เจรจากกลงในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร การซื้อขายและติดต่อกันเอง (7) สร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว (8) ใช้กิจกรรมกีฬาเป็นเครื่องมือในการกระชับความสัมพันธ์ (9) การแสดงให้เห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อร่วมมือกันในลักษณะเครือข่าย